

VÝZNAM STUDIA MOŽNÝCH VÁLČIŠŤ PRO PŘÍPRAVENOST VELITELSKÉHO SBORU V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Podplukovník František Kopecký

Při studiu otázek počátečního období války nesmíme nechat bez povšimnutí důležitý faktor, který je velmi významný pro připravenost každého velitele na toto těžké období války, to jest studium států a možných válčíšť v nich.

Znalosti získané soustavným studiem materiálu o válčíštích již v míru usnadní pak v čas potřeby jak osobní rozhodování velitelů, tak i jejich řízení boje v počátečním období války. Ten velitel, který v míru pomíjel studium daného materiálu, bude se po něm při zahájení války těžce shánět, aby narychlo získal potřebné údaje a znalosti o prostorech, kde budou probíhat bojové akce. Tu je vidět nutnost a potřebu studovat tento materiál již v míru a plně využívat všech pramenů, které jsou dnes velitelům dostupné a k dispozici.

I

Studium charakteru možných válčíšť, to jest studium geografických, ekonomických, politických a jiných činitelů území, na kterém se předpokládá možné vedení války, nabývá v dnešní době mezinárodního napětí čím dále tím většího významu. Proto je nezbytně nutné, aby velitelský sbor naší lidové armády získával potřebné znalosti v tomto oboru a zvýšil tak ještě více svoji bojovou připravenost.

Podklady pro toto studium nám poskytují vojenské geografické popisy.

Vojenská geografie jako součást vojenské vědy se zabývá zkoumáním vlivu geografie na přípravu a vedení války, válečných operací i boje a dále studiem ekonomického, morálního a vojenského potenciálu určitého státu, s cílem určit co možná přesně jeho válečnou moc.

Studium vojenské geografie si můžeme rozdělit na dvě části.

Za prvé je to vojenské poznání určitých států, jejich ekonomického, politického a vojenského potenciálu.

Za druhé pak studium válčíšť, na kterých zjišťujeme vliv geografie na bojovou činnost vojsk. Tu je třeba chápat pojem »geografie« nejen s hlediska fyzikálně geografických podmínek, ale především jako souhrn přírodních, politických i ekonomických podmínek, s nimiž se můžeme na daném válčíšti setkat.

Vojenská geografie řeší tedy dva základní úkoly. Studuje válečnou základnu určitých států a souběžně studuje i válčíště, t. j. pozemní nebo námořní prostory, na kterých mohou být vedeny války.

Při studiu vojensko-geografického popisu určitého státu je třeba si stanovit postup, jak k danému materiálu přistupovat. Nejdříve je třeba krátce se seznámit s historií studovaného státu. Pak si postupně prostudovat jeho geografickou polohu, rozměry, státní hranice, přírodní poměry, státní a společenské zřízení, obyvatelstvo, přírodní bohatství, zemědělství, průmysl, finanční stav, obchod a zahraniční politiku daného státu.

Po důsledném prostudování těchto prvků dá se pak zjistit:

1. do jaké míry geografické umístění studovaného státu i jeho území ztěžují nebo podporují řešení bojových úkolů, kde má stát silné a slabé úseky státních hranic a jaká opatření vzhledem k tomu provedl;

2. jaký mají vliv přírodní poměry daného státu na rozmístění obyvatelstva, průmyslu, zemědělství, komunikační sítě, to znamená na ekonomický potenciál státu, a tím také na strukturu ozbrojených sil státu a na ráz jeho válečných opatření.

Z toho pak vyplýne závěr, jaký vliv budou mít tyto poměry na bojovou činnost vojsk na území studovaného státu;

3. jaký je morální potenciál státu, t. j. schopnost obyvatelstva a armády vydržet těžkosti, strádání a vypětí v průběhu války. Je nutné odhalit silné a slabé stránky morálního potenciálu státu a všechny těžkosti i přednosti, které může mít studovaný stát při vedení války;

4. schopnost státu ekonomicky válku zabezpečit. Úloha a význam ekonomického potenciálu v soudobé válce záleží nejen v tom, že na něm je závislá vojenská moc státu, ale i v tom, že se ekonomika sama za války stává jedním ze strategických objektů. Ve válce bude snahou bojujících států nejen zničit ozbrojené síly protivníka, ale zároveň též oslabit jeho ekonomickou základnu, zbavit ho pramene surovin, energetických zásob, oslabit základní odvětví průmyslu;

5. zabezpečení národního hospodářství i ozbrojených sil státu surovinami, energií a palivem jak v míru, tak i ve válce, jejich zdroje a opatření státu k doplňování těchto prostředků během války. Zjistí se výhody i nevýhody v rozmístění nalezišť surovin s hlediska vedení války i podmínek dopravy k podnikům, kde se tyto suroviny zpracovávají, dále možnosti dovozu a možnosti záměny jedné suroviny druhou;

6. všeobecný ráz průmyslu, jeho úroveň a stav, rozmístění továren a jejich kapacitu. Tím se odhalí výrobní kapacita základních druhů průmyslu, jejich schopnost přeměny mírové výroby na válečnou, a jak jsou schopny zabezpečit národní hospodářství i ozbrojené síly v míru i za válečného konfliktu;

7. schopnost zemědělství při zabezpečení státu potravinami, masem a technickými surovinami v míru a ve válce;

8. zabezpečení státu všemi druhy dopravy, výhody a nevýhody rozložení silniční, železniční, vodní sítě se zřetelem na provedení mobilisace, soustředování ozbrojených sil, zabezpečení přísunu a evakuace po dobu války, možnosti provedení přeprav po všech dopravních tepnách a možnosti provádění manévru vojsk, hustotu a rozložení letišť, jejich kapacitu a použitelnost s hlediska vojenského využití za války;

9. stav obchodu, financí státu, ráz vývozu a dovozu, jejich vzájemný poměr, stav zahraničních obchodních spojů po dobu války, jaký je státní rozpočet a jeho stav, zadluženost státu a ráz finančních styků s druhými státy a zahraniční politiky státu.

První část studia se zaměřovala na popis státu a umožnila stanovit, do jaké míry asi závisí stav ozbrojených sil daného státu na jeho konkrétních politických, ekonomických a geografických podmínkách a kde je jejich nejsilnější a nejslabší stránka.

Druhá část pak má za úkol důkladně poznávat válčiště i prostor, na kterém za válečného konfliktu budou probíhat válečné operace. Je přirozené, že při studiu válčišť je nutno vzít v úvahu velmi mnoho činitelů přírodních, politických, ekonomických a jiných, které mají přímý vliv na vedení boje, operace nebo války. Je nutné odhalit, jak se jejich vliv může projevit při plánování a vedení boje.

Chceme-li dobře poznat určité válčiště, musíme si nejdříve objasnit charakteristiku válčiště v celku, jeho přírodní podmínky, vojenskopolitický přehled, ekonomické podmínky válčiště a dopravní spoje všech druhů.

Na základě toho pak poznáme, jaký vliv bude mít studovaný prostor na bojovou činnost vojsk za války.

Při studiu celkové charakteristiky válčiště si všímáme jeho geografické polohy, hranic, rozměrů, kapacity s hlediska vojenského využití; které státy jsou na něm rozloženy a v jakém jsou vzájemném vztahu. Dále se určují důležitá ekonomická a politická centra, která mají zvlášť velký význam s vojenského hlediska, důležité přístavy, letecké základny, komunikační a spojovací uzly. Vedou se v patrnosti též ty státy, které s válčištěm sousedí a jejich politický vliv může působit nebo působí na státy, které jsou v prostoru válčiště. Z toho nám plyne závěr, jaký má dané válčiště význam pro vedení bojové činnosti vojsk.

Pro plánování operací na určitém válčišti je třeba studovat, jaký vliv mohou mít přírodní podmínky tohoto válčiště nebo budou mít vliv na bojovou činnost vojsk. Ukazují nám nejvýhodnější směry pro postup vojsk a též nejvýhodnější čáry pro vedení obranného boje na daném válčišti.

Proto je nutné dokonale studovat terén, jeho relief, složení půdy pro zjištění průchodnosti a sjízdnosti pro bojovou techniku, a jaký vliv bude mít na její práci.

Dále si všímáme vodních poměrů. Tu se studují a hodnotí řeky, rybníky, jezera, jaký mají vliv na bojovou činnost vojsk, a stanoví se možnosti jejich překonání různými druhy vojsk se zřetelem na roční období.

Vzhledem k tomu se studuje též ráz podnebí na daném válčišti s určením zvláštností podnebních podmínek v jednotlivých oblastech, a jak toto podnebí bude ztěžovat bojovou činnost vojsk nebo ji prospívat a jak bude působit na stav bojové techniky použité na válčišti.

Z toho ze všeho nám nakonec vyplynou závěry, jaká opatření organizačního nebo materiálního rázu je třeba učinit k překonání nepříznivých přírodních podmínek u bojujících vojsk.

Vojenskopolitický přehled válčiště se zabývá studiem státního a politického zřízení států na válčišti a jaký je jejich vzájemný poměr. Studuje se početní a věkový stav obyvatelstva, jeho národnostní, náboženské poměry, třídní složení a třídní rozpory, příslušnost k politickým stranám a vliv těchto stran na masy a z toho vznikne závěr o stavu morálního potenciálu států, které jsou v prostoru válčiště.

Při studiu ekonomických podmínek válčiště si všímáme celkového stavu i jednotlivých oblastí, stavu materiálních zásob, kterých může být využito za války, zdrojů místního zásobování potravinami, masem, průmyslovými výrobky, palivem, opravářskými základnami atd., které jsou životně důležité ke krytí potřeb bojujících vojsk. Konečně se zjistí důležitá

ekonomická a průmyslová centra, jejichž vyřazením nebo ovládnutím je možno buď zcela nebo zčásti podlémt ekonomický a tím i válečný potenciál určitých států.

Zvláštního významu při studiu válčišť nabývá studium dopravních spojů všech druhů. Na nich a na jejich stavu závisí operační kapacita daného válčiště, schopnost manévru bojujících vojsk, přísuny, odsuny atd. Proto si velmi pečlivě všímáme hustoty, délky, množství a stavu podélných i příčných silnic, železnic, jejich kapacity, důležitých komunikačních uzlů a staveb a stupně zabezpečení státu automobilním a železničním parkem. Totéž platí i pro vodní dopravu. U letecké sítě se při studiu zajímáme o hustotu, rozložení a technický stav letišť, o jejich kapacitu, o kvalitu a délku přistávacích ploch, letištních zařízení a jejich využitelnosti za války.

Pak jako výsledek všeobecného rozboru dostaneme závěry o stupni zabezpečení válčiště všemi druhy dopravy i možnosti využití těchto spojů bojujícími armádami.

*

Z toho ze všeho vyplývá nutnost a důležitost studia vojenskogeografických popisů již v míru, aby každý velitel byl za nenadálého střetnutí dobře vybaven znalostmi států a válčišť, v jejichž prostoru tyto státy jsou. Těchto znalostí pak může velmi dobře využít při svém osobním rozhodování a při řízení bojové činnosti vojsk.